

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเลือกยุทธวิธีในขบวนการทางสังคม : ศึกษากรณีการคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเลือกใช้ยุทธวิธีในขบวนการทางสังคม กรณีการคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน 2. เพื่อศึกษาว่ากลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในขบวนการทางสังคมที่มีคุณลักษณะต่างกันจะเลือกยุทธวิธีต่างแบบกันหรือไม่ 3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ Ralph H. Turner ในการศึกษาขบวนการทางสังคม

ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 65 คน ซึ่งเป็นบุคคลระดับผู้นำกลุ่ม/องค์กรที่เข้าร่วมการคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจนตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2530 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2531

ในขั้นแรก เป็นการทดสอบทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบง่ายระหว่างคุณสมบัติของผู้นำในการเลือกยุทธวิธีอันได้แก่ คุณสมบัตินของผู้นำแบบไซฟิสตี เคชั่น สมาชิกอยู่ในภาวะเบียบ และองค์กรมีการใช้และแสดงออกซึ่งอำนาจกับผู้นำประเภทที่มีความโน้มเอียงมุ่งต่อผลและผู้นำประเภทที่มีความโน้มเอียงมุ่งสนองอารมณ์ ไม่พบว่าปัจจัยทั้งสามมีอิทธิพลต่อความแตกต่างของผู้นำทั้งสองประเภท ในขั้นต่อมา เป็นการทดสอบด้วยสถิติไคสแควร์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทั้ง 2 ประเภท กับยุทธวิธี 3 แบบ อันได้แก่ ยุทธวิธีแบบชกจูง แบบใช้กำลัง และแบบต่อรอง พบว่า ผู้นำประเภทที่มีความโน้มเอียงมุ่งต่อผลและประเภทที่มีความโน้มเอียงมุ่งสนองอารมณ์จะไม่มี ความแตกต่างกันในการเลือกใช้ยุทธวิธี กล่าวคือ ผู้นำประเภทที่มีความโน้มเอียงมุ่งต่อผลและผู้นำประเภทที่มีความโน้มเอียงมุ่งสนองอารมณ์ต่างก็ใช้ยุทธวิธีแบบชกจูงเป็นหลัก เหตุที่ไม่พบความแตกต่างกันก็ เพราะสถานการณ์ของความขัดแย้งไม่คลี่คลายไปสู่ภาวะที่เอื้ออำนวยให้ใช้ความรุนแรง

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของกลุ่ม/องค์กรกับยุทธวิธี โดยที่คุณลักษณะของกลุ่ม/องค์กรได้แก่ ประเภทขององค์กร วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน การประเมินผู้ที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงมากที่สุดจากการเคลื่อนไหว การประเมินสาธารณชน และผู้ที่จะมีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการสั่งระงับโครงการ

พบว่า คุณลักษณะดังกล่าวไม่มีผลต่อการเลือกใช้ยุทธวิธี กล่าวคือ ทุกองค์กรล้วนให้ความสำคัญต่อยุทธวิธีแบบซีกจริงมากที่สุด

ส่วนการประเมินความเป็นไปได้ในการนำกรอบแนวคิดนี้มาใช้กับสังคมไทยนั้น ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ โดยเฉพาะการกำหนดความหมายของตัวแปรบางตัวให้ชัดเจนและรัดกุมมากขึ้น